

Motion till riksdagen 2024/25:1095

av **Marléne Lund Kopparklint och Jan Ericson (båda M)**

Riktlinjer för specialistvård och behandling för sexualbrottsutsatta

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att ta fram riktlinjer för specialistvård och behandling för personer som utsatts för sexualbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sverige har ratificerat både Istanbulkonventionen och Lanzarotekonventionen, vilka innehåller bestämmelser om att det ska finnas tillgång till traumastöd och specialiserade stödtjänster för sexualbrottsutsatta över hela landet. I januari 2019 mottog Sverige kraftig kritik från Europarådets expertgrupp Grevio på grund av bristande tillgång till specialiserad traumabehandling för denna grupp. År 2020 publicerade Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) en rapport som bekräftade vårdens oförmåga att möta dessa patienters behov.

Det femte jämställdhetspolitiska delmålet är jämställd hälsa, vilket innebär att kvinnor och män samt flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för god hälsa och erbjudas vård och omsorg på lika villkor. Detta mål kan inte uppnås utan att lättillgänglig sjukvård av hög kvalitet görs tillgänglig för sexualbrottsutsatta över hela landet.

Idag är situationen akut för denna patientgrupp i Sverige. Det saknas sammanhängande vårdkedjor och en nationell strategi för att etablera dem. Sveriges regioner saknar verktyg för att hantera frågan på ett patientsäkert sätt. Ett tecken på detta är att över 1 000 personer som utsatts för sexualbrott står i kö för att få adekvat vård och behandling enbart i Stockholm. Det saknas även krav på typ av utbildning för att höja kunskapsnivån inom vården.

Ett exempel är Region Västerbotten, som beslutade att lägga ner Astateamet i Umeå, en av få specialistmottagningar i landet för sexualbrottsutsatta. Istället har regionen

anlitat en konsult för kunskapshöjning som har generell traumakompetens men inte specialistkunskap om sexuella övergrepp. Sverige har idag endast en specialistmottagning för vuxna som utsatts för sexuella övergrepp i barndomen. Denna mottagning, som drivs av stiftelsen Wonsa (World of No Sexual Abuse), tar emot personer som har utsatts för våldtäkt, incest eller andra sexuella övergrepp. Det kan också handla om personer som har blivit utsatta för människohandel eller exploatering. Wonsa finns i Region Stockholm men finansieras genom gåvor, bidrag samt avtal med enskilda vårdcentraler. Detta beror på att Region Stockholm har valt att inte finansiera specialistvård för sexualbrottsutsatta, trots rekommendationer från Europarådets expertgrupp.

Det övergripande målet för Socialstyrelsens nationella handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024 är att ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada. Med vårdskada avses lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården (patientsäkerhetslagen [2010:659]). Situationen är akut ur både patient- och människorättsperspektiv. Sjukvården ska enligt lag vara jämlik och jämställd samt fördelas efter behov. Sexualbrottsutsatta riskerar onödigt lidande och ytterligare hälsorisker om de inte får adekvat vård och behandling i tid. Detta måste tillgodoses av svensk sjukvård och därför bör riktlinjer för specialistvård och behandling för sexualbrottsutsatta tas fram. Jag har tidigare motionerat i frågan riksmötet 2021/22 men tyvärr är frågan fortfarande aktuell.

Marléne Lund Kopparklint (M)

Jan Ericson (M)